

Sygn. akt III C 1078/18

POSTANOWIENIE

Dnia 15 kwietnia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie III Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SR del. Rafał Schmidt

po rozpoznaniu w dniu 15 kwietnia 2020 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym w postępowaniu zabezpieczającym

sprawy z powództwa **K. B. i D. B.**

przeciwko **(...) Bankowi (...) Spółce Akcyjnej**

z siedzibą w W.

o zapłatę

/w przedmiocie wniosku o zabezpieczenie k. 697 i 713/

postanawia:

oddalić wniosek.

Sędzia SR del. Rafał Schmidt

UZASADNIENIE POSTANOWIENIA

z dnia 15 kwietnia 2020 r.

Pozwem z dnia 06 lipca 2018 r. powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego solidarnie na ich rzecz kwoty 24.111,71 zł oraz 23.003,72 CHF. W pozostałym zakresie powodowie wnieśli o ustalenie nieważności umowy kredytu z dnia 04 września (...). nr (...) zawartej pomiędzy K. B. i D. B. a (...) Bank (...) S.A. Ewentualnie powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz solidarnie kwoty 8.620 zł tytułem tzw. nadpłaty przeliczeniowej oraz ustalenie, iż skutecznie złożyli oświadczenie woli w zakresie przekształcenia analizowanej umowy kredytowej w tzw. Kredyt darmowy, zgodnie z Ustawą o kredycie konsumenckim i przysługują im uprawnienia wskazane w art. 15 Ustawy, a także ustalenie, iż między powodami a (...) Bank (...) S.A. w W., nie istnieje stosunek zobowiązaniowy, mający swoją podstawę w umowie kredytu z dnia 04 września 2008 r. nr (...), z którego wynikałby: obowiązek powodów do zwrotu na rzecz pozwanego kwoty kapitału kredytu większej niż faktycznej otrzymanej tj. 73.078,68 zł wraz z odsetkami wyliczonymi zgodnie z oprocentowaniem określonym w umowie kredytu; prawo pozwanego do ustalania wierzytelności z tytułu kredytu według dwóch kursów franka szwajcarskiego określonych przez pozwanego; prawo pozwanego do ustalenia wierzytelności z tytułu kredytu według jakiegokolwiek innego pozaumownego kursu franka szwajcarskiego. Powodowie wnieśli również o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych (pozew k. 7-8).

Wnioskiem z dnia 27 marca 2020 r. powodowie, K. i D. B., wnieśli o całkowite zabezpieczenie roszczenia majątkowego w łącznej wysokości 228.052,48 zł, jako sumy kwot: 24.111,71 zł – roszczenie główne uprawnionych wraz z odsetkami w wysokości ustawowej; 99.369,16 zł – roszczenie główne uprawnionych wraz z odsetkami w wysokości ustawowej (23.003,72 CHF po średnim kursie CHF w NBP 4,3197 zł z dnia 26 marca 2020 r.); 100.000 zł – ewentualne koszty procesu; 100 zł – opłata sądowa od wniosku o udzielenie zabezpieczenia; 4.471,61 zł – przewidywane koszty

wykonania zabezpieczenia, wyliczone jako 2% roszczenia głównego, na podstawie art. 45 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji; wraz z odsetkami za opóźnienie, z kosztami procesu oraz przewidywanymi kosztami wykonania zabezpieczenia, poprzez zabezpieczenie wskazanej wierzytelności uprawnionych na majątku obowiązanego, w tym w szczególności poprzez zabezpieczenie wierzytelności na rachunku bankowym banku (...) S.A. w Narodowym Banku Polskim lub w depozycie sądowym. Ewentualnie powodowie wnieśli o wydanie postanowienia o częściowym zabezpieczeniu roszczeń powodów w postaci zawieszenia, od dnia 10 maja 2020 r., spłaty rat kapitałowo-odsetkowych ponoszonych przez powodów z umowy nr (...) do momentu uprawomocnienia się wyroku (wniosek k. 698).

W uzasadnieniu wniosku powodowie wskazali, że na podstawie zawartej przez strony umowy, pozwany w przypadku zasądzenia wypłaty 24.111,71 zł i 23.003,72 CHF na rzecz powodów lub w razie ustalenia nieważności umowy, zobowiązany będzie do zapłaty kwoty 24.111,71 zł i 23.003,72 CHF. Wskazali, że do dnia złożenia przedmiotowego wniosku o zabezpieczenie pozwany nie przyznał, że zawarta przez strony umowa jest nieważna. Uwypuklili, że według pozwanego kwota kredytu wynosi 34.503,63 CHF, choć w istocie pozwany nie wykonał tej umowy. Powodowie wskazali także, że przed wyznaczonym terminem pierwszej rozprawy złożą modyfikację pozwu, w której pierwszym żądaniem będzie wypłata przez pozwanego zgodnie z umową kwoty 34.503,63 CHF, jako kwoty która nie została im ostatecznie wypłacona, żądaniem ewentualnym zaś będzie zasądzenie zapłaty oraz ustalenie nieważności umowy. W zakresie uprawdopodobnienia interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia powodowie wskazali, że nie są oni jedynymi wierzycielami pozwanego, który ma zobowiązania z tytułu zwrotu pobranych nienależnych świadczeń na rzecz tysięcy innych podmiotów. Podnieśli, że kondycja finansowa pozwanego jest coraz gorsza, pozwany tworzy rezerwy na 475 mln złotych za 2019 r., co zmniejsza jego zyski, a portfel bezprawnych, jak twierdzą powodowie, hipotecznych kredytów denominowanych sięga 24 mld złotych. Wskazali, że istnieje zagrożenie, że pozwany po wyroku TSUE z dnia 03 października 2019 r. C-280/18 będzie próbował się reorganizować i przekazać roszczenie powodów do innego podmiotu windykacyjnego, ma on bowiem możliwość sprzedaży kredytu powodów do podmiotów niebankowych bez żadnych ograniczeń ustawowych. Ponadto powodowie podnieśli, że roszczenia przeciwko pozwanemu z tytułu tzw. kredytów frankowych będą wynosiły ok. 24 mld złotych, co stanowi 100% zysków osiąganych przez pozwanego w ciągu 4-5 lat, wobec czego może nastąpić poważne ograniczenie wypłacalności Banku. Wskazali także, że istnieje ryzyko niewypłacalności pozwanego w skutek prawomocnych rozstrzygnięć spraw kredytów frankowych. Podnieśli, że udzielenie przez Sąd zabezpieczenia zapewni im bezpieczeństwo w przypadku potencjalnej niewypłacalności Banku. Wskazali również, że w ostatnim czasie portfele kredytów frankowych zostają sukcesywnie wydzielane do grupy tzw. „bad banków”, czyli banków powołanych do likwidacji złych aktywów. Co więcej, wskazali, że przedmiotowa umowa jest wciąż wykonywana, a powodowie mają nadpłatę na technicznym rachunku bankowym. Podnieśli, że w dotychczasowym orzecznictwie nie ma wyroku, który stwierdziłby, że umowa (...) jest ważna i zgodna z prawem. Wskazali zatem, że spełniane przez nich świadczenia na podstawie nieważnej umowy są nienależne i podlegają zwrotowi.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

W ocenie Sądu, wniosek powodów o zabezpieczenie powództwa nie zasługuje na uwzględnienie.

W myśl art. 730 § 1 k.p.c., w każdej sprawie cywilnej podlegającej rozpoznaniu przez sąd lub sąd polubowny można żądać udzielenia zabezpieczenia. Przepis art. 730¹ § 1 k.p.c. stanowi zaś, że udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona, jeżeli tylko uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny, który na podstawie § 2 powołanego przepisu istnieje wówczas, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. Należy przy tym wskazać, że w świetle powołanych przepisów obie te przesłanki muszą wystąpić kumulatywnie. Warto także podkreślić, że uprawdopodobnienie powinno opierać się na przedstawieniu stosownych środków dowodowych, na podstawie których, kierując się zasadami doświadczenia życiowego, jak również racjonalną oceną przedstawionego stanu faktycznego można dojść do usprawiedliwionego przekonania, że dochodzone roszczenie oraz obawa zniweczenia skutków procesu są wysoce prawdopodobne. Należy jednak nadmienić, że uprawdopodobnienie to nie może opierać się wyłącznie na samych twierdzeniach strony.

W niniejszej sprawie powodowie domagają się udzielenia zabezpieczenia roszczenia pieniężnego i niepieniężnego. We wniosku powodowie wskazali trzy alternatywne sposoby zabezpieczenia: 1) zabezpieczenie wiarytelności na rachunku bankowym Banku (...) w Narodowym Banku Polskim; 2) zabezpieczenie wiarytelności w depozycie sądowym; 3) zawieszenie, od dnia 10 maja 2020 r., spłaty rat kapitałowo-odsetkowych ponoszonych przez powodów z umowy nr (...) do momentu uprawomocnienia się wyroku.

W art. 747 k.p.c. został wskazany katalog zamknięty sposobów zabezpieczania roszczeń pieniężnych. Należy zauważyć, że drugi ze wskazanych we wniosku sposób zabezpieczenia, powodowie odnoszą do roszczeń pieniężnych, sposób ten nie został jednak wymieniony w powołanym katalogu z art. 747 k.p.c.

O możliwości złożenia przez obowiązane sumy zabezpieczenia na rachunek depozytowy Ministerstwa Finansów stanowi jedynie art. 742 k.p.c., jednakże możliwość taka występuje dopiero następczo, w celu doprowadzenia przez obowiązane do upadku uprzednio udzielonego zabezpieczenia. W związku z powyższym wniosek o zabezpieczenie roszczenia w zakresie dotyczącym drugiego ze wskazanych sposobów zabezpieczenia, podlegał oddaleniu jako niedopuszczalny dla zabezpieczenia roszczenia pieniężnego.

W zakresie zaś, trzeciego z podanych przez powodów sposobów zabezpieczenia, trzeba wskazać, że sposób ten należy rozumieć jako unormowanie praw i obowiązków stron postępowania na czas trwania postępowania, to jest jako sposób wskazany w art. 755 § 1 pkt 1 k.p.c., który odnosi się jedynie do zabezpieczenia roszczeń niepieniężnych. Z uwagi jednak, iż, jak wskazano już powyżej, w niniejszej sprawie powodowie dochodzą roszczeń pieniężnych i niepieniężnych, pierwszy i trzeci z wnioskowanych sposobów zabezpieczenia uznać należało za dopuszczalne i w tym zakresie Sąd odniósł się następująco.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie, została spełniona pierwsza z przesłanek udzielenia zabezpieczenia. Roszczenie powodów w świetle ostatniego orzecznictwa, a także w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego uznać należało za uprawdopodobnione.

W nawiązaniu do przedstawionej przez powodów argumentacji, należy wskazać na odmienność zastosowania w umowie niedozwolonej klauzuli umownej, co zostało wyrażone w przepisie art. 385¹ k.c., w ramach tzw. spreadu, od kwestii nieważności całej umowy na podstawie art. 58 k.c. Za klauzule niedozwolone uznaje się te postanowienia umowy bądź wzorca umownego zawartej z konsumentem, które łącznie spełniają wszystkie przesłanki określone w art. 385¹ k.c., to jest: 1) nie są postanowieniami uzgodnionym indywidualnie; 2) nie są postanowieniami określającymi w sposób jednoznaczny główne świadczenia stron; 3) kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Dokonując odpowiedniej oceny takich postanowień Sąd powinien zbadać okoliczności związane z procesem kontraktowania, zaś oceny zgodności postanowień umowy z dobrymi obyczajami powinien dokonać według stanu z chwili zawarcia umowy. Wówczas pod uwagę bierze się jej treść, okoliczności zawarcia, a także uwzględnia umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie podlegające ocenie. Należy jednak zauważyć, że zastosowanie niedozwolonego postanowienia umownego w zakresie sposobu rozliczania kredytu, nawet przez pewien okres, nie zawsze skutkować będzie nieważnością całej umowy od chwili jej zawarcia.

W ocenie Sądu, powodowie uprawdopodobnili twierdzenia odnoszące się do dyskrecjonalności Banku w ustalaniu wysokości zobowiązań, a także kwestionowanych w tym zakresie klauzul w zawartej przez nich umowie kredytu. W ocenie Sądu, wskazane przez nich zapisy wskazują na możliwość zakwalifikowania ich jako klauzule niedozwolone, ponieważ mechanizm ustalania przez Bank kursów waluty, jaki pozostawia mu swobodę, może być uznany za sprzeczny z dobrymi obyczajami, a przy tym rażąco narusza interesy konsumenta (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2017 roku, sygn. II CSK 803/16, OSNC 2018/7-8/79, Biul.SN 2018/4/8, LEX nr 2369626).

Na obecnym etapie Sąd nie dokonuje jednak oceny, czy abuzywność wskazanych przez powodów postanowień umowy kredytu jest tak daleko idąca, aby uzasadniać nieważność całej umowy. Okoliczność uznania niektórych zapisów umownych za niedozwolone nie powoduje bowiem i nie przesądza, iż cała umowa jest nieważna. Zgodnie z art. 385¹

§2 k.c., jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. W związku z faktem, iż w niniejszej sprawie niektóre zapisy umowne, w świetle powyższych przesłanek oraz orzecznictwa sądowego mogą nosić znamiona klauzul abuzywnych, roszczenia powodów co do zasady na tym etapie Sąd uznał za uprawdopodobnione. Należy mieć jednak na względzie, że poczynionych wyżej ustaleń Sąd dokonuje na chwilę rozpoznawania wniosku o udzielenie zabezpieczenia. Prawdziwość i zasadność twierdzeń powodów oraz ostateczna ocena prawna sprawy zostanie zaś rozstrzygnięta przez Sąd w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Przechodząc zaś do drugiej z kumulatywnych przesłanek wymienionych w art. 730¹ k.p.c., to jest interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, w ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw ku temu, by uznać obawy powodów za zasadne co do tego, że brak zabezpieczenia w niniejszej sprawie może uniemożliwić lub poważnie utrudnić wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia, z powodu niewypłacalności pozwanego po zakończeniu postępowania.

Zgodnie z art. 730¹ § 2 k.p.c., interes prawny może polegać na uniemożliwieniu bądź poważnym utrudnieniu osiągnięcia celu postępowania w sprawie. Jak podnosi się w doktrynie, taka obawa musi mieć charakter realny - nie zaś hipotetyczny czy opierający się jedynie na subiektywnych odczuciach uprawnionego (por. E. Stefańska w; Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego pod redakcją Małgorzaty Manowskiej, wyd. LexisNexis Polska, s. 357).

Uzasadniając występowanie interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, powodowie podnieśli, że kondycja finansowa pozwanego jest coraz gorsza. Wskazywali, że pozwany tworzy rezerwy na 475 mln złotych za 2019 r., co zmniejsza jego zyski, a portfel bezprawnych hipotecznych kredytów denominowanych sięga 24 mld złotych. Wskazywali także, że pozwany ma możliwość sprzedaży ich kredytu do podmiotów niebankowych. Podnosili ponadto, że pozwany ma wiele tzw. umów frankowych w swoim portfelu, co rodzi ryzyko niewypłacalności Banku po prawomocnych rozstrzygnięciach spraw na korzyść dziesiątków tysięcy kredytobiorców. Tym nie mniej, mając na uwadze wszystkie wymienione wyżej okoliczności, w ocenie Sądu - wbrew twierdzeniom powodów - w niniejszej sprawie ryzyko przyszej, ewentualnej niewypłacalności pozwanego ma charakter jedynie potencjalny i hipotetyczny. Biorąc bowiem pod uwagę liczbę klientów pozwanego będących stroną podobnej umowy o kredyt hipoteczny denominowany/indeksowany do franka szwajcarskiego, w sytuacji gdyby nawet uznać konkretne wzorce umowne za niedozwolone, ryzyko, że skala tego zjawiska w obliczu kierowanych wobec pozwanego Banku roszczeń spowoduje jego całkowitą niewypłacalność, wciąż pozostaje minimalne.

Należy bowiem wskazać, że upadłość banku, zgodnie z art. 158 ustawy Prawo bankowe, może nastąpić jedynie w dwóch przypadkach: (1) jeżeli według bilansu sporządzonego na koniec okresu sprawozdawczego aktywa banku nie wystarczają na zaspokojenie jego zobowiązań oraz (2) jeżeli bank nie reguluje swoich zobowiązań w zakresie wypłaty tzw. środków gwarantowanych na rachunkach bankowych. Wówczas to Komisja Nadzoru Finansowego podejmuje decyzję o zawieszeniu działalności banku i ustanowieniu zarządu komisarycznego.

Odnosząc się natomiast do wniosku powodów o udzielenie zabezpieczenia poprzez zabezpieczenie wierzytelności na rachunku bankowym banku (...) w Narodowym Banku Polskim lub poprzez wydanie postanowienia o częściowym zabezpieczeniu roszczeń powodów w postaci zawieszenia, od dnia 10 maja 2020 r., spłaty rat kapitałowo-odsetkowych ponoszonych przez powodów z umowy nr (...) do momentu uprawomocnienia się wyroku, w ocenie Sądu udzielenie zabezpieczenia w sposób wskazany powyżej nie jest dopuszczalne jako wprost sprzeczne z art. 730¹ §3 k.p.c. Zgodnie bowiem z powołanym przepisem, przy wyborze sposobu zabezpieczenia sąd uwzględni interesy stron lub uczestników postępowania w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należytą ochronę prawną, a obowiązanego nie obciążać ponad potrzebę. Podane przez powodów sposoby zabezpieczenia, zdaniem Sądu obciążą pozwanego ponad racjonalną potrzebę.

Nie należy bowiem zapominać, że banki nie udzielają kredytów ze środków własnych, ale ze środków finansowych pozyskanych z innych źródeł, w tym od klientów składających takie środki na rachunkach bankowych czy lokatach. Mając na względzie bezpieczeństwo powierzonych im pieniędzy, banki zobowiązane są do podejmowania

wszelkich działań pozwalających na zminimalizowanie ryzyka w przypadku problemów ze spłatą kredytu przez konkretnego kredytobiorcę. W świetle powyższego, zezwolenie przez Sąd na zajęcie rachunku bankowego pozwanego należałoby więc uznać nie tylko za nadmiernie obciążające pozwanego, ale również za sprzecznie ze społeczno-gospodarczym celem działalności banków, prowadziłoby bowiem do wyłączenia z obrotu środków należących i złożonych do Banku przez innych klientów pozwanego. Ponadto, gdyby Sąd wyraził zgodę na zawieszenie spłat rat kapitałowo-odsetkowych, usankcjonowałby de facto korzystanie przez powodów z kapitału banku bez jakiegokolwiek wynagrodzenia i pozbawiłby pozwanego należytego wynagrodzenia za korzystanie z kapitału.

Reasumując, powodowie nie uprawdopodobnili interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, ponadto wskazane przez nich sposoby zabezpieczenia uznać należało za nadmiernie obciążające dla pozwanego. Mając powyższe na uwadze, na mocy przepisu art. 730 k.p.c. w zw. z art. 730¹ k.p.c. a contrario orzeczono jak w sentencji postanowienia.

Sędzia SR del. Rafał Schmidt